
DE UITDAGING

Een idee van Piet Laan

Burght kerk

Binnenburg 2

1791 CG - Den Burg

Texel

Te zien ; gedurende de maanden Juli en Augustus 2025

Tekst ; Nicole Danenberg & Guy Blommestein

DE UITDAGING

Expositie in de Burghtkerk in Den Burg toont een handgemaakte replica van een object uit het Alhambra. “Het is een verwijzing naar de verbondenheid van alles” zegt de maker.. “Eerst wilde ik het “de boodschap” noemen maar dit is beter, meer als een uitnodiging.”

Piet Laan uit Den Hoorn bezocht een paar jaar geleden in de winter de wereldvermaarde “Mezquita” in het Spaanse Cordoba. Een bijna 1200 jaar oude Moskee, stammend uit de tijd dat Spanje een gemengde Islamitisch, Joods, Christelijke samenleving was onder Moors-Arabisch bestuur. Het gebouw maakte een diepe indruk op de Texelaar .. Het Alhambra paleis wat hij en zijn vrouw Ina diezelfde dagen in Granada bezochten, had zo mogelijk een nog een grotere impact.

In het Alhambra werd zijn aandacht getrokken door iets wat haast terloops in een van de zalen tegen de muur stond geleund .. een raamwerk, een rooster of een kamerscherm.... een houten constructie die hem trof door de enorme schoonheid ..

“Schijnbaar heel eenvoudig maar van een grote geometrische helderheid en met een bijna magische uitstraling... het was zo prachtig gemaakt”

“In al die rijk geornamenteerde zalen, tuinen en gangen, waar alles van marmer, steen en stucwerk leek te zijn .. stond daar opeens een object in hout ... het was alsof ik een boom in de woestijn zag staan...”

“Ik heb die dag lang geprobeerd om ter plekke de vorm en constructie van het object te begrijpen .. maar dat lukte nauwelijks.. en de suppoost gaf me herhaaldelijk en een beetje streng te kennen dat ik het niet mocht aanraken en dat foto's in geen geval waren toegestaan. . . “

“Die nacht liet het object me niet los ..” vervolgt Piet .. en besloot de volgende dag terug te gaan met een klein papieren blokje, een potloodje en het mini-lineaaltje aan zijn zakmes. Meerdere uren bracht hij vervolgens door in de zaal, onder de niet aflatende blik van dezelfde suppoost als de dag ervoor .. “no touching” .. “no photo”

Laan moest alles op afstand inschatten en samenvatten in korte notities .. maar toen hij later het Alhambra verliet had hij het opgewonden gevoel alsof hij iets had weten te stelen uit het eeuwenoude paleis..

Met zijn jarenlange ervaring als professioneel timmerman nam Laan zich voor om eenmaal thuisgekomen te proberen het object na te maken, en te zien of hij daarbij

hetzelfde soort magische schoonheid en ontroering zou kunnen ervaren, als bij de eerste ontmoeting.

Een aantal jaar bleef het uitdagende idee op de plank liggen maar gedurende afgelopen winter werden uiteindelijk alle onderdelen en houtverbindinkjes zorgvuldig uitgetekend en één voor één met de hand nagemaakt. “Dat handmatige werd voor mij iets essentieels” zegt Piet.. “het hele proces kreeg daardoor iets meditatiefs .. en juist daardoor kreeg de replica voor mij iets wat de oorspronkelijke ervaring in Spanje benaderde... Als ik het machinaal had gemaakt, was die intensiteit nooit ontstaan.”

Arabesken

“Het patroon” vervolgt hij “is een verwijzing naar de verbondenheid van alles. Alles kan geen alles zijn als er ook maar iets word buitengesloten... en buiten de vorm van dit object loopt het patroon natuurlijk gewoon door.. Daarmee kun je zeggen dat het object religie overstijgend is .. In deze tijd van polarisatie een onderwerp wat volgens mij alle aandacht verdiend .. “

Zo'n patroon is een voorbeeld van een Arabesk .. omdat het in de Arabische Islam cultuur - net als binnen de Joodse traditie - niet was toegestaan om afbeeldingen te maken van de aardse werkelijkheid of het heilige .. ontstond een grote aandacht voor de kunst van het vormen van letters en abstracte geometrische patronen, als uiting van poëzie en gebed. De wanden van het Alhambra zijn er vol mee.

“De muren zingen hier” zei iemand in Granada die Arabisch kon lezen tegen Piet.

Grote moeite had Laan wel met de in het centrum van beide monumenten gebouwde latere toevoegingen. Midden in de Mezquita werd een barokke katholieke kathedraal gebouwd en in het hart van het Alhambra staat het Renaissance paleis van Karel V . Laan was zeker niet de eerste die hierdoor geschokt was. De Katholieke Habsburgse keizer Karel V, die zelf in 1523 toestemming had gegeven voor de toevoeging aan de Mezquita, verzuchtte bij het zien van het resultaat naar verluid tegen de architecten; “Heren, u hebt iets gecreëerd dat u of anderen overal hadden kunnen bouwen, maar u hebt iets verwoest wat uniek was in de wereld.’

“Maar toch” zegt Laan “ondanks dat die latere Christelijke toevoegingen zo pijnlijk schuurden in de Moorse context, kon ik wel zien dat het op zichzelf ook weer om weergaloos mooie gebouwen ging.”

Piets replica naar een object van Arabische spiritualiteit en mathematische poëzie staat nu opgesteld in de religieuze serene witheid van een Hollandse kerk.. Het lijkt een soort verzoening.

Piet Laan.: “Ik denk dat alle religies uiteindelijk ten diepste over hetzelfde gaan ..”

Alhambra – Granada

De Mezquita moskee in Cordoba. . . met de later ingevoegde christelijke Kathedraal , ,

De Burght kerk Texel

In de huidige vorm gereedgekomen in 1452 (toren van later datum)

Bijzonder om te bedenken dat de Moors Arabische vorsten op dat moment nog in hun paleizen en Moskeeën van Granada en Cordoba rondliepen. Bijna vijftig jaar later zouden ze door de Spaanse katholieken worden verdreven,

Visualisatie schets van het werk van Piet Laan in een witte Hollandse kerk ..
Het beeld doet direct denken aan twee beroemde Nederlandse kunstenaars : Pieter Saenredam en Piet Mondriaan. Dat is geen toeval, en niet alleen omdat alle drie de mannen dezelfde voornaam delen. Zowel voor de 17e eeuwse kerk-interieurs van Saenredam als Mondriaans abstracte composities van 300 jaar later was geometrische orde een verbeelding van zuivere spirituele verstillings..

HEK WORDT POORT

Zijdelings doet het werk van Piet Laan denken aan twee werken van de Amerikaanse kunstenaar en filmregisseur Julian Schnabel. Twee roosters of hekken die Schnabel ooit ergens in het Midden-Oosten aantrof op straat of in een junkyard, werden door hem aangebracht op een van zijn vele enorme (5x5meter) schilderijen uit versleten vrachtwagen-dekzijl..

Het werden “the Gate paintings” uit 1988.

De ene genaamd “Jeruzalem” ... de ander “Palestine”

Het zijn werken van monumentaal, architectonisch formaat, waarop eenvoudige hekken en afrasteringen transformeren tot haast mythische poorten.

Rechts op de foto ; “Palestine” en “Jeruzalem” – CAPC Musee d’Art Contemporain, Bordeaux.
Julian Schnabel 1988 – Tarpaulin paintings, (elk 488 cm x 488 cm.)

DEUR WORDT KAPEL

Een werk waar de actie van Piet Laan ook aan doet denken is dat van een andere Amerikaan; Robert Gober's "Untitled Door and Doorframe" uit 1987.

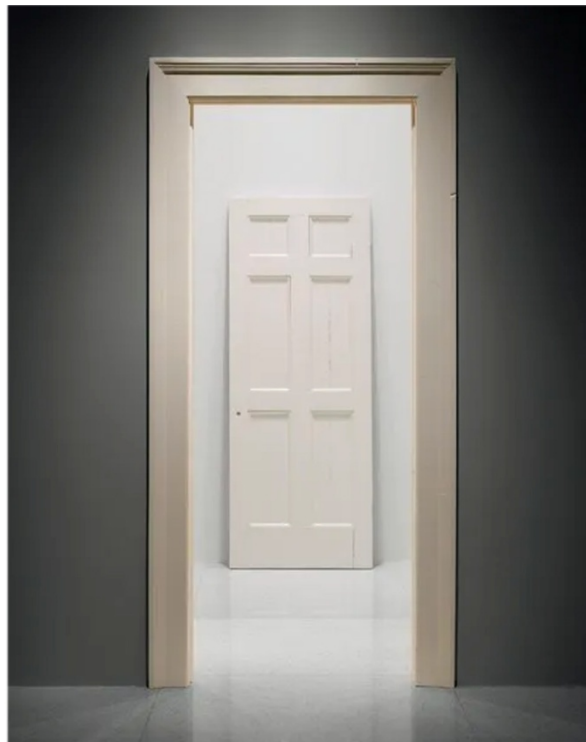
In de wand van een museumzaal zien we een open, lege deurlijst die leidt naar een kleine, volledig witte kamer .. De kamer is leeg, op een ding na; een wat ouder lijkende deur die tegen de muur staat geleund ..

Het deurbeslag ontbreekt maar de deur zou vermoedelijk in de lijst hebben gepast..

Gober gebruikte hier geen bestaand materiaal voor maar maakte met grote zorgvuldigheid zowel de deur als de lijst handmatig na ..

Alsof we kijken naar een beeld of een afbeelding van een deur ...

Door het besef van al dat langzame handwerk en al die aandacht, valt de ruimte stil .. Het witte licht toont dat de panelen in de deur ook twee kruizen omsluiten .. en langzaam verandert deze vreemde ruimte in een serene kapel ..

"Untitled Door and Doorframe" – Walker Art Centre, Minneapolis VS..
Robert Gober 1987

DE UITDAGING

Een idee van Piet Laan

Burghtkerk

Binnenburg 2

1791 CG - Den Burg

Texel

Te zien ; gedurende de maanden Juli en Augustus 2025

Tekst ; Nicole Danenberg & Guy Blommestein
